

Naurulokin *Larus ridibundus* taantumisen näyttää päättyneen. Kuva: JUKKA HAAPALA

Vuoden 2008 linnut – naurulokki ja pikkulokki

Esa Lammi

Naurulokki ja pikkulokki olivat BirdLife Suomen tutkimuslajit vuonna 2008. Naurulokki on Suomessa 1800-luvun tulokkaita, joka runsastui nopeasti 1900-luvulla ja levittäytyi samalla koko maahan. Naurulokin kulta-aika osui Etelä-Suomessa 1960- ja 1970-luvuille. 1980-luvulla monien Etelä-Suomen naurulokkiyhdyksuntien todettiin hiipuneen, ja osa niistä hävisi kokonaan (esim. Väisänen ym. 1998). Vuosituhannen vaihteessa julkaistussa uhanalaisarviointissa (Rassi ym. 2000) naurulokki luokiteltiin nopean taantumisen vuoksi vaarantuneeksi lajiksi. Pikkulokki on hieman naurulokkia myöhäisempi tulokas. Laji levittäytyi Suomeen kaakosta 1900-luvun aikana. Pikkulokki oli vielä 1960-luvulla laajoilla alueilla harvinainen, mutta kanta moninkertaistui vuosisadan loppupuolella (Väisänen ym. 1998).

Vuoden 2008 lajiprojektin tarkoituksena oli kartoittaa mahdollisimman kattavasti

kaikki nauru- ja pikkulokin pesimäpaikat, arvioida pesivien parien määrä ja selvittää tärkeimmät muutonaikaiset lepäily- ja ruokailualueet eri puolilla maata. Tietoja koottiin paikallisyhdistysten kautta ja Tiira-lintutietopalvelun avulla.

Menetelmät

Lokkiprojektin alkaessa BirdLifen jäsenyhdistyksiä pyydettiin valitsemaan projektiä varten lokkivastaava, jonka tehtäviin kuuluivat tiedottaa inventoinnista jäsenistöä, koota havainnot pesimäpaikoista ja raportoida tulokset. Monet lokkivastaavista (kuva 1) osallistuivat itse aktiivisesti selvityksen maastotöihin. Lokki projekti oli eri puolilla maata hyvin esillä paikallislehdissä ja -radioissa ja siitä tiedotettiin myös Tiira-lehden ja yhdistysten verkkosivujen avulla. Pesäpaikatiedot saatiin useimmilta jäsenyhdistyksiltä

taulukkopohjaisena tietokantana, jossa oli mahdollista raportoida yhdyskunnan sijainnin ja parimäärän lisäksi myös muita tietoja, mm. pesimäpaikan tyyppi ja parimäärätiedot aikaisemmilta vuosilta. Suurimpia yhdistyksen alueella todettuja muuttoaikaisia kerääntymiä varten oli käytössä oma taulukkopohja.

Naurulokin ja pikkulokin yhdyskunta on helppo huomata, mutta parimäärän selvittäminen ei aina ole mahdollista hautovia emoja laskemalla, sillä osa linnuista voi jäädä kasvillisuuden katveeseen. Tällöin pyrittiin laskemaan tai arvioimaan kaikkien pesimäpaikalla oleskelleiden pesimäasuisten lintujen määrä. Naurulokin parimääräksi tulkittiin lintujen määrä jaettuna 1,4:llä. Tulkinta perustuu Lahden Vesijärven naurulokkiyhdyksuntiin, joissa on haudonta-aikana havaittu yleensä 1,3–1,45 naurulokkia pesää kohden (E. Lammi, julkaisematon). Aineistoon kertyi

lisäksi muutamia kymmeniä naurulokkiyhdyksentia, jotka inventoitiin vasta poikasaikana. Myös näiden parimääräksi on tulkittu emolintujen määrä jaettuna 1,4:llä.

Pikkulokin parimäärän selvittäminen on hankalampaa kuin naurulokin. Pikkulokit saalistavat usein lähellä pesimäpaikkaansa ja kerääntyvät häiriön sattuessa nopeasti puolustamaan pesiään. Pikkulokin pesimäpaikoilla tavaataan yleisesti myös pesimättömiä yksilöitä. Jos pesiä tai hautovia emoja ei voitu laskea, pikkulokin parimääräksi tulkittiin varovaisuussyistä pesäpaikalla ja sen lähellä havaittu aikuispukuisten yksilöiden määrä jaettuna kahdella.

Todellisen kannansuuruuden selvittämiseksi vuoden 2008 inventointitietoja täydennettiin aikaisempien vuosien havaintoaineistoilla, joista tärkein oli BirdLifen vuosina 2003–2007 toteuttama tärkeiden lintualueiden eli IBA-alueiden inventointi (Ellermaa 2008). IBA-tiedot täydensivät huomattavasti etenkin merenrannikon naurulokkiaineistoa.

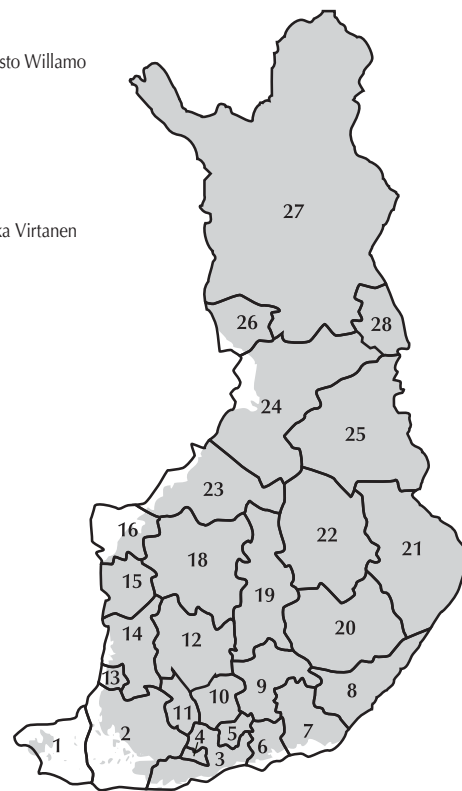
Naurulokki odotettua runsaampi

Naurulokin pesimäpaikkoja ilmoitettiin 606. Tarkistetuissa yhdyskunnissa pesi runsaat 73 000 naurulokkiparia (taulukko 1). Yhdyskuntien keskikoko oli 121 paria. Suurimmassa yhdyskunnassa pesi vähintään 4000 paria, ja yksinään pesiviä naurulokkipareja ilmoitettiin n. 20. Naurulokkiasutus painottuu vahvasti Merenkurkun–Suomenselän–Keski-Pohjanmaan alueelle, jossa pesi kolmannes kaikista Suomen naurulokeista. Vähintään 500 parin yhdyskuntia ilmoitettiin tältä alueelta 15, mutta muualta maasta vain kymmenen (kuva 2). Pohjoisin suuri yhdyskunta (700 paria) pesi Rovaniemellä.

Inventointi ei kattanut kaikkia tiedossa olleita naurulokin pesimäpaikkoja. Tiedot varsinkin Perämeren rannikolta ja monin paikoin muualtakin saaristosta jäivät puutteellisiksi, ja myös Järvi-Suomeen jäi heikosti tutkittuja alueita. Rannikon tietoja voidaan paikata vuosina 2003–2007 tehdyillä IBA-kohteiden laskentatiedoilla. Useiden paikallisyhdistysten loppivastaavat esittivät myös arvion oman alueensa todellisesta naurulokkikannasta. Arviot perustuvat vuoden 2008 tilanteeseen ja aiempien vuosien tietoihin.

Nro Alue

1	Ålands Fågelskyddsörening rf.	
2	Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Juhani Salmi
3	Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry.	Roland Vösa, Risto Willamo
4	Lohjan Lintutieteellinen Yhdistys Hakki ry.	Timo Vuolanto
5	Pohjois- ja Keski-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry.	Petri Sola
6	Porvoon Seudun Lintuyhdistys ry.	Risto Suksi
7	Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Eero Parkko
8	Etelä-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Esa Sojamo
9	Päijät-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Esa Lammi, Jukka Virtanen
10	Kanta-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Ari Lehtinen
11	Lounais-Hämeen Lintuharrastajat ry.	Reijo Leino
12	Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Tatu Itkonen
13	Rauman Seudun Lintuharrastajat ry.	Jyri Halme
14	Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Kimmo Nuotio
15	Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Petri Ruostetoja
16	Merenkurkun Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Joel Karvonen
17	Ostrobothnia Australis rf.	
18	Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Esko Rajala
19	Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Jarmo Jokinen, Jukka Virtanen
20	Etelä-Savon Lintuharrastajat Oriolus ry.	Juha Prättälä
21	Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Harri Kontkanen
22	Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys – Kuikka	Jyrki Uotila
23	Keski-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Juhani Hannila
24	Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Teppo Mutanen
25	Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Teppo Helo
26	Kemin Lintuharrastajat Xenus ry.	Perttu Kujala
27	Lapin Lintutieteellinen Yhdistys ry.	Pirkka Aalto
28	Kuusamon Lintukerho ry.	Jyrki Mäkelä

Kuva 1. Paikallisyhdistysten toimialueet ja loppivastaavat (vastaava aluenumerointi kartassa). Jos aluevastaavaa ei mainita, katsauksessa käytetyt havainnot on koottu Tiira-havaintojärjestelmästä.

Fig 1. The regions of local ornithological societies (see map) and the persons that compiled the data.

Täydennysaineistojen avulla koko maan naurulokkikannaksi saadaan vähintään 95 000 paria. Kannan ylärajaksi saadaan 110 000 paria.

1980-luvun alussa tehdyn valtakunnallisen selvityksen (Ylkänen 1985) mukaan silloinen naurulokkikanta oli 135 000 paria. 1990-luvun loppupuolella parimääräksi arvioitiin 100 000 (Väisänen ym. 1998). ”Valistuneet arvaukset” koko maan nykyiseksi naurulokkikannaksi olivat 70 000–80 000 parin luokkaa, joten naurulokki osoittautui odotettua runsaammaksi.

Taantuma päättynyt?

Naurulokin taantuma näyttää ajoittuneen monilla alueilla 1980- ja 1990-luvulle. Tämän vuosituhaten puolella kanta ei enää ole mainittavasti heikentynyt. Päijät-Hämeen naurulokkikannaksi arvioitiin 1970-luvun loppupuolen laskentatietojen perusteella n. 10 000 paria (Lammi 1977). Nykyinen kanta on n. 6000 paria ja se on todennäköisesti kasvanut 1990-luvulta. Keski-Suomen kannaksi arvioitiin 1980-luvulla hyvään laskenta-aineistoon perustuen 8000–10 000 paria (Virtanen ym. 1992). Jukka Virtasen

seuranta-aineistojen perusteella naurulokkien määrä on nykyisin 25–40 % pienempi. Kanta näyttää olleen aallonpohjassaan vuosituhaten taitteessa, mutta ei ole toipunut entiselleen.

Kuopion seudun lintuvesiä pitkään tutkinut Jukka Kauppinen kertoi naurulokin elävän syvää lamakautta: kanta oli nykyisenkaltaisen n. 50 vuotta sitten lajin levittäytyessä Pohjois-Savoon. Maakunnan suurimpiin yhdyskuntiin kuulunut Karttulan Suojärvi oli voimissaan vielä 1980-luvun loppupuolella (300–800 paria vuosittain), mutta yhdyskunta hiipui kokonaan 1990-luvulla, eikä pesiviä pareja ollut myöskään kesällä 2008. Kauppinen tutkimilla seitsemällä järvellä pesi vain 110 naurulokkiparia, kun lintujen määrä vielä 1980-luvun alkupuolella oli n. 1000 paria (Suojärvi ei ole luvuissa mukana). Kauppinen tutkimusjärvien kanta on heikentynyt vielä 2000-luvun puolellakin.

Hutri (1999) arvioi Suomenselän naurulokkikannan olleen 1980-luvulla n. 9500 paria, mutta 1990-luvulla enää 3000 paria. Yli 500 parin yhdyskuntia oli tiedossa vain yksi. Kannanlasku on jäänyt tilapäiseksi, sillä naurulokkien määräksi voitiin kesän 2008 tietojen perusteella arvioida 9000 paria ja

Taulukko 1. Ilmoitetut naurulokin pesimäpaikat ja parimäärät sekä arvioitu kokonaiskanta paikallisyhdistysten alueilla v. 2008. A = aluevastaavan (ks. kuva 1) arvio, M = muun aineiston perusteella tehty arvio. Ahvenanmaalta ei ilmoitettu pesintöitä.

Table 1. The number of observed Black-headed gull colonies, total pair number in colonies, and estimated breeding population of Black-headed gulls in the regions of the local ornithological societies (see Fig. 1) in 2008.

Yhdistys Locality	Yhdyskuntia Colonies	Pareja Pairs	Pariarvio Est. pair number
2 Varsinais-Suomi (TLY)	65	4038	4200–5300 (A)
3 Länsi-Uusimaa (Tringa, Lullula)	15	4596	6000–7000 (M)
4 Lohjan seutu (Hakki)	13	585	
5 Pohjois- ja Keski-Uusimaa (Apus)	4	711	720 (A)
6 Itä-Uusimaa (PSLY)	6	407	700–800 (M)
7 Kymenlaakso (KyLY)	11	1060	
8 Etelä-Karjala (EKLY)	46	2396	
9 Päijät-Häme (PHLY)	49	5570	6000 (A)
10 Kanta-Häme (KHLY)	38	2135	2500 (A)
11 Lounais-Häme (LHLH)	6	535	
12 Pirkanmaa (PiLY)	61	6044	
13 Rauman seutu (RSLH)	17	581	
14 Satakunta (PLY)	15	1547	2500 (M)
15 Suupohja (SPLY)	10	633	2300–2800 (A)
16 Merenkurkku (Mly + OA)	17	3073	9000 (M)
18 Suomenselkä (SSLTY)	47	8616	9000 (A)
19 Keski-Suomi (KSLY)	38	4113	6000–8000 (A)
20 Etelä-Savo (Oriolus)	21	1326	
21 Pohjois-Karjala (PKLTY)	38	5869	7000–10000 (A)
22 Pohjois-Savo (Kuikka)	18	1779	
23 Keski-Pohjanmaa (KPLY)	11	10335	15000 (M)
24 Pohjois-Pohjanmaa (PPLY)	11	3385	6000 (M)
25 Kainuu (KLY)	16	1353	
26 Kemi-Tornio (Xenus)	6	342	
27 Lappi (LLY)	14	917	
28 Kuusamo (KLK)	12	1300	2000–3000 (A)
Yhteensä / Total	606	73 246	95 000–110 000

vähintään 500 parin yhdyskuntia varmistui kuusi (Esko Rajala).

Yhden vuoden inventointiaineisto ei kerro syitä naurulokin taantumaan ja kannan tasaantumiseen. Selvältä kuitenkin näyttää, että naurulokki ei enää menesty Etelä-Suomen maaseudulla. Huomattava osa kannasta on siirtynyt taajamien liepeille. Maaseutuyhdyskuntien autoitumiseen lienee useita syitä, mm. tehomaatalous, pesimäpaikkojen heikentyminen ranta-alueiden umpeenkasvun seurauksena, maaseutukaatopaikkojen lakkauttaminen sekä minkin ja supikoiran yleistymisen. Taajamien suuret naurulokkiyhdyskunnat sijaitsevat melko lähellä kaatopaikkoja, ja taajamat tarjoavat kekseliäälle naurulokille muutoinkin hyvän ruokailuympäristön. Naurulokkien runsauteen Pohjanmaalla on pitkään epäilty minkkitarhoja, joista saatava ravinto näyttää riittävän suurillekin yhdyskunnille (Teemu Lehtiniemi, kirj.).

Mielenkiintoista on huomata, että naurulokin kannankehitys on ollut Ruotsissa samanlaista kuin Suomessa: Ruotsin pesimäkanta väheni alle puoleen 1980- ja

1990-luvulla, mutta on sittemmin pysynyt ennallaan (Ottvall ym. 2009). – Naurulokkikantaa ovat ilmeisesti säädelleet muutkin tekijät kuin pesimäympäristön muutokset.

Naurulokit paikallisyhdistysten alueilla

Ahvenanmaa

Ahvenanmaalta ei ilmoitettu pesiviä naurulokkeja. Ainoat pesimäaikaiset havainnot olivat 60 yksilön parvet Lemlandista ja Jomalasta. Maakunnan pesimäkanta on aiempienkin tietojen perusteella pieni, esim. Eckerön–Hammarlandin saariston IBA-kohdeelta ilmoitettiin kesällä 2007 yhteensä 14 pesivää naurulokkiparia (BirdLifen IBA-arkisto). Lintuatlakseen on ilmoitettu viitisentoista pesimäruutua vuosina 2007–2009.

Varsinais-Suomi

Pääosa Varsinais-Suomen naurulokeista pesii rannikon lahdilla ja saaristossa, josta löydettiin lähes 60 yhdyskuntaa, vaikka kaikkia potentiaalisia pesimäpaikkoja ei kartoitettu. Varsinais-Suomen vähiltä järviltä löydettiin vain viisi ja tekoaltailta kolme yhdyskuntaa. Suurimmassa

Kuva 2. Vähintään 500 parin naurulokkiyhdyskunnat Suomessa vuonna 2008.

Fig. 2. The largest breeding colonies (at least 500 pairs) of Black-headed gull *Larus ridibundus* in Finland in 2008.

koloniassa Turun Friskalanlahdella pesi n. 650 paria. Sisämaan suurin yhdyskunta oli Suomenselän Omenojärven 390 paria. Muuttoaikaiset kerääntymät eivät kasvaneet suuriksi. Tuhannen yksilön raja ylittyi vain Mietoistenlahdella, mistä ilmoitettiin huhtikuun lopulla enimmillään 1300 naurulokkia.

Länsi-Uusimaa

Uudenmaan naurulokit keskittyvät pääkaupunkiseudun merenlahdille ja saaristoon. Espoon Suomenojan altaalla pesivä yhdyskunta on kasvanut nopeasti 2000-luvun puolella. Kesällä 2008 parimääräksi laskettiin jo 3700. Yhdyskunta oli maamme toiseksi suurin ja käsitti n. 60 % koko Länsi-Uudenmaan arvioidusta naurulokkikannasta. Toiseksi suurin keskittymä oli Espoon Laajalahdella, missä pesi v. 2007 n. 550 paria (kesän 2008 parimäärätieto puuttuu). Sisämaan yhdyskunnat olivat pieniä, sillä suurimmassakin pesi vain n. 200 paria.

Suurimmat kerääntymät todettiin keväällä Espoon Ämmässuon kaatopaikalla, missä oleskeli enimmillään runsaat 3000 naurulokkia. Syysmuuton huippuna oli 16.7. samaisella paikalla lasketut runsaat 4500 naurulokkia. Hangon lintuaseman huippupäivä oli 29.6., jolloin havaittiin 1182 muuttavaa naurulokkia.

Keski- ja Pohjois-Uusimaa

Alueen viidestä naurulokkiyhdykskunnasta kaksi pesi Hyvinkään Ridasjärvellä (yht. 271 paria), kaksi Tuusulanjärvellä (yht. 430 paria) ja yksi Mäntsälän Isosuolla. Isosuon 10 parin yhdyskunta oli Uudenmaan ainoa tietoon tullut suoyhdyskunta. Suurin kolonia pesi Tuusulanjärven pohjoispäässä. Usean vuoden ajan autiona ollut pesimäpaikka kunnostettiin talvella 2006/2007 poistamalla pajukkoa ja kaivamalla lampareita ja pesimäsaarekkeitä umpeutuneelle luhdalle. Naurulokin palasivat paikalle heti seuraavana keväänä. Parimääräksi laskettiin 400–450 (Juha Honkala). Kesällä 2008 parimäärä oli 420. Alueen suurimmat kevätmuutonaikaiset kertymät olivat 500–900 yksilön luokkaa ja ne todettiin melko lähellä pesimäpaikkoja.

Itä-Uusimaa

Alueen kuudesta naurulokkiyhdykskunnasta selvästi suurin oli Pukkilan Kanteleenjärven 250 paria. Samansuuruinen yhdyskunta (vaihtelevasti 170–400 paria / Hannu Sarvanne) on pesinyt vuosittain myös Pernajan Gammelbyvikenissä, mutta paikalta ei ilmoitettu havainnoita kesällä 2008. Alueen muut yhdyskunnat käsittivät vain muutamia kymmeniä pareja. Niistä kaksi oli saaristossa, muut järvillä ja merenlahdilla. Suurin kevätmuutonaikainen kerääntymä käsitti 660 yksilöä.

Leivo (2007) on esittänyt alueen naurulokkikannaksi 700–800 paria. Vielä 1989 pelkästään Porvoon Ruskiksella pesi 1350 paria. Vuonna 2008 samalta paikalta ilmoitettiin enää 30 paria.

Kymenlaakso

Naurulokki on Kymenlaaksossa vähälukuinen pesimälaji. Tietoon tuli kolme yli sadan parin yhdyskuntaa, yksi Kymijoelta Kouvolasta (420 paria), toinen Haminan Savilahdelta (280 paria) ja kolmas Virolahden saaristosta (280 paria). Näillä paikoilla pesi 90 % maakunnan ilmoitetuista naurulokeista. Inventointitehokkuus jäi muutaman kunnan alueella alhaiseksi, joten kartoitus tuskin kattoi ainakaan kaikkia pikkuyhdyskuntia. Myös kevätmuutonaikaiset kerääntymät jäivät pieniksi: parhaimmillaan pesimäpaikkojen ulkopuolella havaittiin 260 yksilön parvi.

Etelä-Karjala

Naurulokit pesivät hajallaan eri puolilla maakuntaa. Eniten yhdyskuntia oli Lappeenrannassa (12, yht. 704 paria) ja Taipalsaareissa (10, yht. 366 paria). Suurimmat koloniat pesivät Lappeenrannan Haapajärvellä (250 paria) ja Parikkalan Siikalahdella (300 paria). Maakunnan 46 yhdyskunnasta seitsemässä oli vähintään sata paria. Yhdyskuntien keskikoko oli 53 paria. Etelä-Karjalasta ei ilmoitettu huomattavia muutonaikaisia kerääntymiä.

Päijät-Häme

Maakunnan naurulokit keskittyvät Lahden Vesijärvelle ja suurten järvien luodoille. ”Perinteisiä” lintujärviyhdyskuntia on jäljellä vain muutama. Vielä 1970-luvulla suurin osa Päijät-Hämeen naurulokeista pesi lintujärvillä (Lammi 1977). Maakunnan naurulokeista n. 40 % pesi Lahden sataman kivisellä aallonmurtajalla. 1990-luvun loppupuolella valmistuneen aallonmurtajan yhdyskunta on viime vuosina käsittänyt yli 2000 paria. Kesällä 2008 parimääräksi laskettiin 2450. Yhdyskunta oli Suomen kolmanneksi suurin. Suurimmissa luotoyhdykskunnissa oli 440 (Sysmän Joutsjärvi) ja 240 paria (Hartolan Jääsjärvi). Kaikki takavuosien suuret lintuvesillä pesineet yhdyskunnat olivat autioituneet (Kärkölä, Hollola, Asikkala, Sysmä, 500–1500 paria kussakin; Lammi 1977). Lintujärvien nykyistä huippua edusti Orimattilan Mallusjärvi, jonka kahdelta pesimäpaikalta laskettiin yhteensä 282 paria. Suurimmat kevätmuutonaikaiset kerääntymät todettiin perinteiseen tapaan Vesijärven jäällä Lahdessa, jonne kerääntyi 11.4. yhteensä 6345 naurulokkia.

Kanta-Häme

Myös Kanta-Hämeessä naurulokkeja on siirtynyt pesimään suurimpien järvien luodoille, samalla kun lintujärvien yhdyskunnat ovat pienentyneet. Esim. Vanajanselällä pesi toistakymmentä naurulokkiyhdykskuntaa, osa Pirkanmaan yhdistyksen puolella. Maakunnan suurin yhdyskunta oli Hausjärven Ansonjärveltä (470 paria) ja toiseksi suurin Hämeenlinnan kupeessa Vanajaveden tekosaareissa (280 paria). Hämeenlinnan ensimmäiset pesinnät rakennuksen katolla todettiin kesällä 2009 (Ari Lehtinen). Muuttoaikaiset kerääntymät jäivät vaatimattomiksi. Suurimmissa huhtikuuisissa parvissa pesimäpaikkojen ulkopuolella todettiin 150 lintua.

Lounais-Häme

Lounais-Hämeen ydinalue Tammelan seutu oli 1970-luvulla maamme parhaita, ellei paras, naurulokkien pesimäpaikka. Alueen kannaksi laskettiin tuolloin 22 500 paria (Fiskar ym. 1976). Vuoden 2008 selvitys paljasti koko Lounais-Hämeestä vain kuusi yhdyskuntaa, joissa pesi vaatimattomat 535 paria! Inventointi ei kattanut kaikkia alueen potentiaalisia pesimäpaikkoja, mutta silti voidaan puhua täydellisestä kannanromahduksesta. Suurin yhdyskunta ilmoitettiin Tammelan Kuivajärvellä (210 paria). Kevätmuuton aikana eri puolilla aluetta todettiin useita 400–600 kerääntymää, mutta ei yhtään näitä suurempaa.

Pirkanmaa

Pirkanmaalta ilmoitettiin Varsinais-Suomen jälkeen eniten yhdyskuntia, kaikkiaan 61. Kanta oli vahvin Tampereen seudulla: Nokia 1083, Valkeakoski 845 paria Vanajanselän luodoilla, Lempäälä n. 800 ja Tampere lähes 550 pa-

ria. Näiden neljän kunnan osuus maakunnan naurulokeista oli hieman yli puolet. Suurimmat yhdyskunnat ilmoitettiin Nokian Pitkäniemestä (emojen perusteella vähintään 970 paria), Vanajanselältä (suurimmassa 499 pesää) ja Tampereen lidesjärveltä (412 pesää). Kevätmuutonaikaisista kerääntymistä suurimpia olivat Nokian Pappilanselän 4000 yksilöä 14.4. ja Lempäälän Ahtialanjärven 3000 yksilöä 21.4. Syysmuuton huippulukemia olivat Tampereen Aspinniemen 1205 muuttavaa 19.7. ja Äetsässä 20.7. lasketut 1155 muuttavaa naurulokkia.

Rauman seutu

Naurulokki on Rauman seudulla melko niukka pesimälintu. 17 todetusta yhdyskunnasta yksi sijaitsi järvellä, muut rannikon lahdilla ja saaristossa. Suurimmasta yhdyskunnasta arvioitiin n. 100 paria. Kesällä 2004 tarkistettujen 11 yhdyskunnan parimäärä oli vähentynyt 671:stä 307:ään. Eurajoen Verkkokarille oli 14.–15.4. kerääntynyt 5000 naurulokkia.

Satakunta

Satakunnasta ilmoitettiin 15 naurulokkiyhdykskuntaa, runsaat 1500 paria. Suurin yhdyskunta, n. 900 paria, pesi Kokemäen Puurijärvellä. Satakunnan todellinen naurulokkikanta on huomattavasti ilmoitettua suurempi, sillä selvitys kattoi huonosti rannikon. Suurin osa maakunnan naurulokeista pesii rannikolla, mitä kuvastaa se, että Porin lintuvesien ja rannikon IBA-alueelta laskettiin kesällä 2007 yht. 1143 naurulokkiparia. Satakunnan naurulokkikannaksi voidaan arvioida vähintään 2500 paria. Eri puolilla maakuntaa todettiin 10.–20.4. useita 1000–2200 naurulokin kerääntymiä. Porin Mäntyluodossa muutti 14.4. 2615 naurulokkia. Suurin syysmuuttosumma, 1990 muuttajaa, kirjattiin Porissa 27.6.

Suupohja

Suupohjasta tuli tietoon 10 yhdyskuntaa, joista neljä pesi soilla. Alueen naurulokkiasutus keskittyi rannikolle, jossa inventointitehokkuus jäi alhaiseksi. Esim. Kristiinankaupungista ilmoitettiin runsaat 250 pesivää paria, mutta todelliseksi kannaksi voidaan aiempien laskentatietojen perusteella arvioida 800–1000 paria. Närpiön saaristolaskennat tuottivat kesällä 1998 yht. 1133 paria, kun koko kunnan alueelta ilmoitettiin kesällä 2008 vain yksi pieni yhdyskunta. Ainakin Kristiinankaupungin naurulokkikanta on vahvistunut 1990-luvulta. Kevätmuutonaikaisia kerääntymiä kuvaavat Närpiön pelloilta 14.4. lasketut 2200 ja 2400 yksilön parvet.

Merenkurkku

Merenkurkku on vahvaa naurulokkialuetta. Laji keskittyy saaristoon ja suurille, suojaisille merenlahdille. Suurimmat yhdyskunnat ilmoitettiin Mustasaaren Vassorfjärdeniltä (1400

paria) ja Vöyri-Maksamaan Österöfjärdeniltä (1250 paria). Merenkurkusta ilmoitettujen naurulokkien parimäärä kohosi yli 3000:een, vaikka aluevastaava kertoi takseerauksen onnistuneen heikosti kaikissa alueen kunnissa. Merenkurkun saariston IBA-alueelta laskettiin kesällä 2006 peräti 7158 naurulokkiparia. Merenkurkun kokonaiskanta on varovaisesti arvioiden vähintään 9000 paria. Alueelta ei ilmoitettu suuria muutonaikaisia kerääntymiä.

Suomenselkä

Suomenselän naurulokkiasutus on vahvaa. Lähes kaikki Suomenselän naurulokkien pesimäpaikat tarkistettiin. Yhdyskuntia löytyi lähes 50 ja niissä pesi runsaat 8000 paria. Suuria yhdyskuntia oli eri puolilla aluetta. Seinäjoen–Ilmajoen Kyrkösjärvellä pesi 1500 paria, Kuortaneen Nisoksella 930, Korttesjärven Purmojärvellä 700 paria ja Evijärven Välijokisuunlahdella 700 paria. Suurimmat muuttoaikaiset kertymät olivat Kyrkösjärven 8000 yksilöä 18.4. ja Kuortaneen Nisoksen 3000 yksilöä 4.5.

Keski-Suomi

Valtaosa Keski-Suomen naurulokeista pesii maakunnan eteläosassa Jämsän, Jyväskylän ja Laukaan alueella, josta ilmoitettiin 2625 paria (runsaat 55 % maakunnan kaikista pareista). Suurimmassa yhdyskunnassa Jyväskylän Tuomiojärvellä pesi n. 750 paria. Maakunnan keski- ja pohjoisosan naurulokkikanta on melko harva. Selvimpänä keskittymänä on Saarijärvi (ilmoitettuja pareja 635). Jyväskylän matkakeskusten sorakatolle ilmaantui keväällä 2006 neljä naurulokkiparia katolla aiemmin pesineiden kalatirojen seuraksi. Kesällä 2008 pareja oli jo 45. Pesinnät ovat onnistuneet hyvin, mihin osasyynä lienevät ilmasto-tilanteita yhdistävät pitkospuumaiset rakenteet, jotka toimivat poikasten suojana niin sateella kuin auringon paisteellakin (Jukka Virtanen).

Suurimmat muuttajakerääntymät laskettiin Jyväskylän Tourujärven suulla (enimmillään 6180 yks. 15.4.) ja Jämsän Lokalahdella (14.4. 2000 yks.).

Etelä-Savo

Etelä-Savosta ilmoitetuista runsaasta 1300 naurulokkiparista miltei puolet pesi Mikkelissä. Suurin yhdyskunta pesi järvenlahdella keskustan vieressä (n. 350 paria). Maakunnan naurulokkikanta on todellisuudesta huomattavasti ilmoitettua suurempi, sillä etenkin selkävesien yhdyskuntia takseerattiin niukasti. Esim. Linnansaaren alueelta ei saatu tietoja, mutta vuotta aiemmin tehdyt IBA-laskennat paljastivat alueelta 775 paria. Suurimpia muuttoaikaisia kerääntymiä olivat 10.4. Mikkelin Pursialan 1020 ja 18.4. Punkaharjun Punkasalmen 1650 yksilöä.

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalan naurulokit ovat jakautuneet melko tasaisesti eri puolille maakuntaa. Vah-

vimmat kannat todettiin Tohmajärvellä, Joensuussa, Polvijärvellä ja Nurmeksessa (700–runsaat 1000 paria). Suurimmat yhdyskunnat olivat Tohmajärven Peijonniemenlahdella (1120 paria) ja Nurmeksken Suojärvellä (543 pesää). Joensuun Ukonlahden satama oli maan parhaita kevätmuutonaikaisia kerääntymäpaikkoja. Ukonlahdessa havaittiin 23.4. 8000 ja 24.4. 10 595 yöpymään kerääntynyttä naurulokkia. Outokummun Sysmäjärvellä laskettiin 20.4. 2200 paikallista yksilöä.

Pohjois-Savo

Pohjois-Savon 23 kunnasta ilmoitettiin ainoastaan 18 naurulokkiyhdyskuntaa. Suurimmissa (Kuopion Vasikkasaari ja Nilsian Iso-Kankainen) pesi 350 paria. Muuttoaikaiset naurulokkikerääntymät olivat kuitenkin huomattavan suuria: 13.4. havaittiin Iisalmen Palojsjärvellä 3500 ja 19.4. Kuopion Kallansilloilla 2500 ja Haapaniemessä 8000 yksilöä.

Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaa on Suomen vahvinta naurulokkialuetta. Naurulokit keskittyvät rannikolle Luodon saaristoon, Kokkolan–Kälviän saaristoon sekä sisämaahan Kruunupyyn alueelle. Harri Hongellin mukaan naurulokkien määrä putosi selvästi edellisvuosista. Kruunupyyn neljässä yhdyskunnassa pesi kuitenkin vielä n. 6800 paria. Suurimmassa yhdyskunnassa oli arviolta 4000 paria. Myös Kokkolan Ullavanjärvellä pesi yli tuhannen parin yhdyskunta. Saaristosta kertyi niukasti tietoja. Vuosien 2003–2004 IBA-laskennoissa Luodon ja Kokkolan–Kälviän saaristoalueilta löytyi lähes 5800 paria.

Rannikon suurimmat muuttajamäärät olivat huhtikuun puolivälin tienoilta 2000–3500 yksilön päiväsummia. 14.7. Kalajoen Lettonnokalle oli kerääntynyt syysoloissa huomattavat 6500 naurulokkia.

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Pohjanmaalta ilmoitettiin ainoastaan 11 naurulokkiyhdyskuntaa, joista kolmessa pesi vähintään 500 paria. Tiedot jäivät erityisen puutteelliseksi rannikolta, mistä on käytävissä muutaman vuoden takaisten IBA-laskentojen aineistoja. Suurimmat yhdyskunnat ilmoitettiin Haapaveden Haaponevan altaalta (vähintään 700 paria), Piippolan Kortteisten tekoaltaalla (n. 1000 paria) ja Oulun Huutilamelta (700 paria). Suurin suoyhdyskunta oli Oulaisten Piurukkanen n. 350 paria. Oulun rannikon parimääräksi laskettiin kesällä 2004 runsaat 2600 paria ja Haapaveden lintujärvien kannaksi 1320 paria (IBA-aineistot).

Keväällä 2008 todettiin useita suuria naurulokkikerääntymiä, mm. 23.4. Oulun Rommakonselällä 2400 ja Oulun Pyykösjärvellä 2600 yks. sekä 24.4. Haapaveden Huikariniemellä 8000 yks.

Kainuu

Kainuusta tuli tietoon 16 yhdyskuntaa, joista suurimmat olivat Otanmäen altaan 350 paria ja Paltamon Kirkonkylän 200 paria. Sotkamon kahdessa yhdyskunnassa pesi yhteensä 445 paria. Suurin muuttoaikainen kerääntymä oli Kajaanin Parkinniemen 2000–3000 yksilöä 24.4.

Kemi-Tornio

Naurulokki on Kemin-Tornion alueella vähälukuinen: seitsemästä yhdyskunnasta laskettiin vajaat 350 paria. Muuttoaikaisena kerääntymä Tornion Kivirannan 1600 yksilöä 24.4. oli selvästi suurin.

Lappi

Lapin Lintutieteellisen Yhdistyksen alueelta ilmoitettiin 12 alle 60 parin yhdyskuntaa ja yksi suuryhdyskunta, jossa pesi 660 paria (Rova-

Pikkulokin *Larus minutus* pesimäpaikkoja ilmoitettiin yli 170. Kuva: JUKKA HAAPALA

Taulukko 2. Ilmoitetut pikkulokin pesimäpaikat ja parimäärät paikallisyhdistysten alueilla v. 2008. Ahvenanmaalta ei ilmoitettu pesintöjä.**Table 2.** The number of observed Little gull colonies and breeding pairs in the regions of the local ornithological societies (see table 1) in 2008.

Yhdistys Locality	Yhdyskuntia Colonies	Pareja Pairs	Yhdistys Locality	Yhdyskuntia Colonies	Pareja Pairs
2 Varsinais-Suomi (TLY)	3	17	16 Merenkurkku (MLY + OA)	6	146
3 Länsi-Uusimaa (Tringa + Lullula)	-	-	18 Suomenselkä (SSLTY)	12	209
4 Lohjan seutu (Hakki)	-	-	19 Keski-Suomi (KSly)	14	314
5 Pohjois- ja Keski-Uusimaa (Apus)	2	26	20 Etelä-Savo (Oriolus)	6	36
6 Itä-Uusimaa (PSLY)	3	20	21 Pohjois-Karjala (PKLTY)	23	1148
7 Kymenlaakso (KyLY)	9	95	22 Pohjois-Savo (Kuikka)	7	172
8 Etelä-Karjala (EKLY)	9	61	23 Keski-Pohjanmaa (KPLY)	-	-
9 Päijät-Häme (PHLY)	7	73	24 Pohjois-Pohjanmaa (PPLY)	3	122
10 Kanta-Häme (KHLY)	3	34	25 Kainuu (KLY)	10	681
11 Lounais-Häme (LHLH)	-	-	26 Kemi-Tornio (Xenus)	2	166
12 Pirkanmaa (PILY)	4	53	27 Lappi (LLY)	15	487
13 Rauman seutu (RSLH)	2	52	28 Kuusamo (KLK)	21	915
14 Satakunta (PLY)	4	62			
15 Suupohja (SPLY)	8	56	Yhteensä / Total	172	4945

niemen Harjulampi; Kaisanlahti & Jokimäki 2008). Kemijärven sellutehtaan jätevesiallas oli pitkistä aikaa autiona (yleensä 300–500 paria) luultavasti jätevesien juoksuksessa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Pohjoisimmat pesimäpaikat ilmoitettiin Kittilästä ja Sodankylästä. Lintuatlaksen mukaan pesintöjä on v. 2007–2009 varmistettu muutamalla ruudulla myös Enontekiön ja Inarin eteläosissa.

Rovaniemen Ounaskoskella oleskeli 1.5. peräti 4000 naurulokkia ja Harjulammella päivää aikaisemmin 2200 yksilöä. Lapin pesimäkanta lienee useita tuhansia pareja. Aluevastaavan mukaan havainnointi jäi Lapin alueella varsin puutteelliseksi.

Kuusamo

Kuusamosta ilmoitettiin 1300 pesivää naurulokkiparia, mutta Jyrki Mäkelä arvioi todelliseksi kannaksi 2000–3000 paria. Suurimassa yhdyskunnassa oli runsaat 300 paria. Naurulokit pesivät järvenlahdilla ja luodoilla. Suopesintöjä ei Kuusamosta juuri tunnetta. Muuttoaikaisista kerääntymistä suurin oli 27.4. Torankijärvellä ja kaatopaikalla laskettu 2700 yksilöä.

Oikukas pikkulokki

Pikkulokki tiedettiin hankalaksi inventoitaivaksi, jollaiseksi se myös osoittautui. Pikkulokkikannan selvittämistä häiritsevät pesimäpaikkojen vaihtuminen vuodesta toiseen ja pesintöjen myöhäisyys. Hautovia lintuja on monesti vaikea laskea, sillä osa niistä, tai pahimmillaan jokainen, jää uuden kasvillisuuden katveeseen. Lisäpulmia tuottavat pesimättömät tai muualla pesivät yksilöt, joita oleskelee yhdyskuntien liepeillä joskus suurinakin parvina kesäkuulle asti. Pesivien pikkulokkien määrä tulee helposti arvioitua todellista pienemmäksi.

Pikkulokin pesimäpaikkoja ilmoitettiin 172. Parimääräksi kertyi runsaat 4900 (taulukko 2). Pikkulokki on runsaimmillaan Pohjois-Karjalasta Oulujärvelle ja Kuusamoon ulottuvalla alueella. Myös Lounais-Lapissa ja Oulun seudulla on vanha pikkulokkikanta. Ylivoimaisesti suurin yhdyskunta ilmoitettiin Kajaanista Otanmäen lintuvesialtaalta, jossa pesi vähintään 500 pikkulokkiparia. Yli-Tornion Portimojärvellä pesi 150–250 paria. Yli sadan pikkulokkiparin yhdyskuntia ilmoitettiin lisäksi Keminmaalta, Viitasaa-relta, Ilomantsista, Enosta, Kiteeltä ja Rääkkylästä. Suurimmista yhdyskunnista (kuva 3) kolme oli tekoaltailla, muut rehevillä järvillä. Etelä-Suomen yhdyskunnat olivat päälevineisyysalueeseen verrattuna vaatimattomia. Useimmilla paikoilla todettiin alle 20 paria ja suurimman yhdyskunnan kooksi arvioitiin 50–75 paria. Yksittäin pesineitä pikkulokkipareja ilmoitettiin koko maasta vain kahdeksan.

Pikkulokkeja havaittiin paljon myös pesimäpaikkojen ulkopuolella. Lajin muutto venyi Etelä-Suomessa touko-kesäkuun vaihteeseen. Toukokuun lopussa nähtiin vielä kymmenien yksilöiden parvia, joista monet oleskelivat pesintään sopivilla paikoilla. Kesäkuun alkupuolella parvia ei enää näkynyt. Pohjoisempana "joutilaita" pikkulokkiparvia näkyi yleisesti kesäkuun puoliväliin asti. Kainuussa havaittiin kesäkuun alkupuolella monta usean sadan pikkulokin ruokailuparvea. Esim. Suomussalmella nähtiin kesäkuun puolivälissä kolmella järvellä yhteensä lähes tuhat ruokailevaa pikkulokkia, mutta koko kunnan alueelta ilmoitettiin vain 62 pesivää paria! Aineisto ei paljasta, ovatko kesäkuiset parvet pesimättömiä yksilöitä, pesinnässään epäonnistuneita lintuja vai myöhäisiä muuttomatkalaisia, jotka olivat vasta palaamassa

pesimäalueilleen. Etelä-Suomen havaintoaineiston perusteella pikkulokkien syysmuutto alkoi kesäkuun 20. päivän tienoissa. Porin Kirrinsannan altaalle oli 22.6. kerääntynyt jo yli 250 pikkulokkia.

Taantuuko pikkulokki?

Suomen pikkulokkikannan suuruutta ei voida kertyneen aineiston pohjalta tarkkaan selvittää. Muutamat alueensa hyvin tuntevat paikallisyhdistysten lokkivastaavat arvioivat kokoamansa aineiston kattavan n. 45–50 % alueen pikkulokeista. Jos tämä arvio yleistetään koko maahan, saadaan pikkulokkikannaksi n. 10 000 pesivää paria. Jos parimäärä tulkitaan pesiviksi varmistettujen yksilöiden, mahdollisilla pesimäpaikoilla havaittujen yksilöiden sekä pesimättömiltä vaikuttaneiden yksilöiden (ruokailuparvet) yhteismäärän perusteella, saadaan arvioksi 10 000–13 000 paria. Määrä on melko tarkoin sama kuin 1990-luvulla esitetty arvio (8000–13000 paria, Väisänen ym. 1998). Vielä 1980-luvulla pikkulokki oli nykyistä huomattavasti niukempi. Pesimäkannaksi arvioitiin vain 4000–5000 paria (Väisänen ym. 1998)

IBA-kohteilla tehtyjen laskentojen mukaan pikkulokin menestysvuodet ovat ohi. Laji on hävinnyt useilta pesimäpaikoilta tai yhdyskunnat ovat ainakin pienentyneet. Taantuma näkyy sekä länsirannikon että Pohjois-Karjalan IBA-kohteilla (M. Ellermaa, kirj.). Myös Kontkanen (2009) mainitsee pikkulokin vähentyneen Pohjois-Karjalan hyvin seuratuilla lintujärvillä viimeisten 10–15 vuoden aikana. Suomenselältä laskettiin kesällä 2008 lähes sama määrä pikkulokkeja (209 pesivää paria) kuin mikä oli 1990-luvun kannanarvio (200 paria, Hutri 1999). Jukka Virtanen arvioi Päijänteen pikkulokkikannaksi 200–300 paria,

kun 1980-luvun lopun laskennoissa löytyi vain kymmenkunta paria. Kanta on vahvistunut muuallakin Keski-Suomessa parin viime vuosikymmenen aikana.

Vuonna 2008 kootun valtakunnallisen aineiston perusteella pesivät pikkulokit näytävät vähentyneen ainakin Etelä-Suomessa ja länsirannikolla.

Pikkulokit paikallisyhdistysten alueilla

Ahvenanmaa–Kymenlaakso

Koko eteläisin Suomi Ahvenanmaalta Kymenlaaksoon on pikkulokin levinneisyyden reuna-alueita. Pesimäkanta on niukka ja koostui kesällä 2008 pienistä, hajallaan sijaitsevista yhdyskunnista. Eniten pesimäpareja todettiin Kymenlaaksossa, mutta sielläkin kokonaisparimäärä jäi alle sadan. Mäntsälässä pesi 25 parin yhdyskunta suolla, kaikki muut pesimäpaikat olivat järvillä, merenlahdilla tai luodoilla.

Suurimpia kevätmuuton aikaisia kerääntymiä olivat Uudenkaupungin Esimon 240 yks. 10.5., Tuusulan Tuusulanjärven 278 pikkulokkia 20.5. ja Virolahden Kauholman 200 yksilöä 14.5. Lemlandin Lågskärillä todettiin Suomessa melko harvoin nähtyä syysmuuttoa, mm. 1.10. 400 ja 6.10. 344 muuttavaa.

Etelä-Karjala

Pikkulokkivuosi jäi Etelä-Karjalassa huonoksi, sillä kesäkuun alun myrsky hävitti pesät maakunnan parhailta paikoilta Parikkalan Siikalahdelta (kymmeniä pareja) ja Lappeenrannan Sammonlahdelta (2007 n. 80 paria). Takavuosien hyvällä pikkulokkipaikalla Lappeenrannan Haapajärvellä pesi vain yksi pari; enimmillään pareja on ollut toistasataa.

Häme ja Pirkanmaa

Pikkulokkiasutus on niukkaa myös Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä, Lounais-Hämeessä ja Pirkanmaalla. Yhdyskuntia löytyi koko alueelta vain 14 ja niiden parimäärä oli 160. Päijät-Hämeessä pesintöjä todettiin vain maakunnan pohjoisimmassa kunnissa. Useimmat yhdyskunnat olivat luodoilla suurten selkävesien äärellä. Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan pikkulokit keskittyivät lintuvesille. Suurimmat muuttokerääntymät todettiin Pirkanmaalla: Kangasalan Sahalahti 7.5. 500, Valkeakosken Vähäjärvi 3.5. 280 ja Kangasalan Kirkkojärvi 10.5. 260 yks. Kanta-Hämeen parhailta paikoilla pikkulokkeja nähtiin enimmillään n. 150 (mm. Lammin Ormajärvi ja Hattulan Tenhola), mutta Päijät-Hämeessä suurimmat kerääntymät jäivät alle sataan yksilöön.

Rauman seutu–Satakunta–Suupohja

Pikkulokki on vähälukuinen pesimälintu Selkämeren rannikkoseudulla. Rauman seudulta ilmoitettiin kaksi pesimäpaikkaa, joista toinen oli koko

Etelä-Suomen suurin, joskin hankalasti arvioitava (Otajärvi 50–75 paria). Satakunnasta tuli tietoon viisi yhdyskuntaa, suurimmassa pesi vähintään 34 paria (Kokemäen Puurijärvi). Suupohjassa pikkulokkeja on hieman enemmän, mahdollisesti 200–300 paria (Petri Ruostetoja), mutta inventointi ei kattanut kaikkia tiedossa olleita paikkoja. Huomattavimmat muuttoaikaiset kerääntymät tulivat tietoon Porista. Laji viihtyi erityisesti Kirrinsanan altaalla, jossa oleskeli kevätmuuton aikana enimmillään 410 (10.5.) ja syysmuuton aikana enimmillään 277 pikkulokkia (30.6.).

Merenkurkku

Pikkulokkiasutus vahvistuu Pohjanlahden rannikolla pohjoiseen siirryttäessä. Merenkurkun alueella inventointiteho oli kaikissa kunnissa aluevastaavan mukaan tasaisen huono. Kuudesta yhdyskunnasta kertyi kuitenkin lähes 150 paria. Huomattavia muuttokerääntymiä ei todettu.

Suomenselkä

Pesivien pikkulokkien parimääräksi saatiin 209. Suurin kolonia pesi Nurmon Varpulan altaalla (70 paria). Pesimättömiä tai muualta tulleita pesinnässään epäonnistuneita lintuja tavattiin myös runsaasti, esim. Jalasjärven Hirvijärvellä 30.6. 130. Kuortaneen Nisoksella pesi muutama pari pellolla. Todennäköinen peltopesintä ilmoitettiin näiden lisäksi Parikkalasta Etelä-Karjalasta. Suurimmat muuttoaikaiset määrät havaittiin Seinäjoen Hirvijärven altaalla (19.–22.5. 400 yks.) ja Perhon Iso Valvatilla (13.5. 180 yks.).

Keski-Suomi

Keski-Suomen runsaat 300 pikkulokkiparia jatkautuivat eri puolille maakuntaa. Viitasaaressa Heinäsuannon 140 parin kolonia oli ylivoimaisesti maakunnan suurin, sillä seuraavaksi suurimmassa oli vain 30 paria. Suuria muuttonaikaisia kerääntymiä ei todettu. 1990-luvun alussa maakunnan kannaksi arvioitiin 200 paria (Virtanen ym. 1992).

Etelä- ja Pohjois-Savo

Pikkulokkitiedot Savon yhdistysten alueilta jäivät varsin puutteellisiksi. Etelä-Savosta ilmoitettiin viisi pientä yhdyskuntaa ja Pohjois-Savosta seitsemän yhdyskuntaa, joista suurimmassa oli 50 paria (Keiteleen Kangasjärvi ja Siilinjärven Raasion allas). Mukana ei ollut Maaningan lintuvesiä, joilta laskettiin kesällä 2007 yhteensä 200 paria (IBA-aineistot). Pohjois-Karjalan tiivis pikkulokkiasutus jatkuu todellisuudessa Savon puolelle, missä on runsaasti pikkulokille sopivia reittivesiä ja suojaista lahtia. Suurimmat muuttoaikaiset kerääntymät olivat Pohjois-Savossa 300–600 yksilöä (Leppävirran Timonselkä, Maaningan Viannankoski ja Suonenjoen Kimpanlampi). Etelä-Savon suurin määrä oli Enonkosken Laukunkankaan kaivoksella 24.5. todettu 240 pikkulokkia.

Kuva 3. Vähintään 50 parin pikkulokkiyhdykunnat Suomessa vuonna 2008.

Fig. 3. The largest breeding colonies (at least 50 pairs) of Little gull *Larus minutus* in Finland in 2008.

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjala on vahvaa pikkulokkialuetta. Yhdyskuntia ilmoitettiin 22 ja niissä pesi lähes 1150 paria. Pikkulokkien inventointi jäi useimmissa kunnissa puutteelliseksi – yhdistyksen loppuvastaavan Harri Kontkasan arvio maakunnan todelliseksi kannaksi on 2000–3000 paria. Lähes kaikki ilmoitetut pesimäpaikat olivat reheviä lahtia. Mukaan mahtui myös kaksi tekoallasta ja yksi avosuo. Yli 50 parin yhdyskuntia tuli tietoon 10 ja ne sijaitsivat yhtä lukuun ottamatta maakunnan eteläosassa. Suurimmassa pesi 175 (Ilomantsin Sonkajanrannanjärvi) ja 140 paria (Rääkkylän Jouhtenus). Pikkulokki oli runsas myös muuttoaikoina. Kevään suurimpia määriä olivat Joensuun Linnunlahden 1400 paikallista 8.5. sekä Lieksan Haarapah-taiden 905 muuttavaa 14.5. ja 1284 muuttavaa 15.5. Pienempiä, 150–250 linnun kerääntymiä havaittiin useita eri puolilla. Syysmuutolla pikkulokki oli oudon vähälukuinen: maakunnan suurimmaksi kerääntymäksi pesimäpaikkojen ulkopuolelta jäi heinäkuinen 32 yksilöä.

Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaalta ei ilmoitettu pesiviä pikkulokkeja. Kesäkuisia havaintoja pikkuparvista kertyi kuitenkin useilta järviltä, mutta ne tulkittiin pesimättömiksi. Vuosina 2003–2004 teh-

dyt inventoinnit paljastivat Luodon saaristosta 110 ja Kokkolan–Kälviän saaristosta 34 paria (IBA-aineistot). Inventointeja ei toistettu kesällä 2008. Keväällä todettiin useita 200–300 pikkulokin kerääntymiä eri puolilla aluetta. Luodon Bosundissa oleskeli 16.5. 550 pikkulokkia.

Pohjois-Pohjanmaa

Pikkulokin esiintymiskuvan hahmottaminen Pohjois-Pohjanmaan aineistosta on hankalaa. Pesiviä lintuja ilmoitettiin ainoastaan kolmelta paikalta, eniten Ylikiimingin Jolosjärveltä (n. 70 paria). Pesimättömiksi tulkittuja yksilöitä havaittiin sitä vastoin runsaasti, kesäkuun alussa esim. Haaponevan altaalla vähintään 300 ja Taivalkosken Kostonjärvellä 220 yksilöä. Vuoden 2004 IBA-laskennoissa Oulun seudun rannikolta saatiin summaksi 543 paria ja Haapaveden lintujärviltä 191 paria. Kesällä 2007 Kruunien saaristossa pesi 95 paria (IBA-aineistot). Koko maakunnan kanta ylittää tuhat paria eli se on moninkertainen ilmoitettuun määrään verrattuna. Suurin muuttoaikainen kerääntymä oli Hailuodon Kirkkosalmesta 24.5. ilmoitettu 410 yksilöä.

Kainuu

Kainuun pikkulokkitilanne on vähintään yhtä hankalalukintainen kuin Pohjois-Pohjanmaan. Maakunnasta ilmoitettiin kesäkuussa 2008 miltei 3000 pikkulokkia, mutta varmasti pesiviä pareja kertyi "vain" 681. Viimeinen parvi pesimäpaikkojen ulkopuolella havaittiin 18.6. Suurimmassa kesäkuuisessa ruokailuparvessa oli 500 yksilöä.

Pesivät pikkulokit keskittyivät Kajaanin Otanmäen lintuvesialtaalle, jonka vähintään 500 parin yhdyskunta oli koko maan suurin. Kevätmuuttokerääntymistä suurin oli Kajaanin Kuluntajärven vähintään 650 yksilöä 17.5.

Kemi-Tornio

Alueen kolmesta ilmoitetusta pikkulokkiyhdykskunnasta suurin oli Keminmaan Eläjärven tekoaltaan 150 parin kolonia. Kahdessa muussa paikassa pesi yhteensä 16 paria. Suurimpia kevätmuuton aikaisia kerääntymiä olivat 14.5. Kemin Kraaselissa tavatut 400 ja 23.5. Simon Lammasletossa havaitut 410 yksilöä.

Lappi

Lapin Lintutieteellisen Yhdistyksen alueelta kertyi miltei 500 pesivää paria, vaikka inventoinnin kattavuus jäi yhdistyksen lokkivastauksen mukaan melko huonoksi. Suurimmat yh-

dyskunnat todettiin Ylitornion Portimojärvellä (150–250 paria) ja Iso Meltosjärvellä (50–100 paria) sekä Posiolla ja Sodankylässä (n. 70 parin yhdyskunta molemmissa). Pohjoisimmat pesinnät ilmoitettiin Sodankylästä (neljä paikkaa). Kevätmuuttohavainnot saatiin pohjoisemmastakin, Inarista (1.6. 38 yks.) ja Enontekiöltä asti (22.5. 10 yks.). Suurimmat muuttokerääntymät havaittiin toukokuun jälkipuoliskolla, mm. yli 400 linnun parvet Posiolta ja Pellosta, 345 yks. Rovaniemeltä ja 240 yks. Pellosta. Pelkästään suurten muuttoparvien perusteella Lapin pikkulokkikanta on moninkertainen varmistettuihin pesintöihin verrattuna.

Kuusamo

Kuusamon pikkulokkikanta oli kesällä 2008 koko Suomen tihein. Ilmoitetuista runsaasta 900 pesimäparista tavattiin Kuusamojärvellä 105, Kitkajärvellä 60 ja loput 750 muilla paikoilla. Jyrki Mäkelä arvioi Kuusamon todelliseksi pikkulokkikannaksi n. 1500–2300 paria. Suurimmassa kerääntymässä todettiin 210 (Pieni Jalmajärvi 10.6.) ja 500 yksilöä (Vuotunkijärvi 14.6.).

Kiitokset

Parhaimmat kiitokset paikallisyhdistysten lokkivastavalle ja muille nauru- ja pikkulokkitietojaan ilmoittaneille. Ilman teidän uurastustanne ei koko maan kattavaa yhteenvetoa olisi saatu tehtyä. Teemu Lehtiniemi toimitti käyttööni Tiirasta poimittuja tietoja ja Margus Ellermaa IBA-kohteiden lokkiaineistoja.

Kirjallisuus

- Ellermaa, M. 2008: IBA-vuosi 2007. – Linnut-vuosikirja 2007: 141–144.
- Fiskar, M., Miikkulainen, A. & Suoranta, A. 1976: Tammelan seudun linnusto 1970–76. – Lounais-Hämeen luonto 58: 3–20.
- Hutri, H. 1999: Pikkulokki, naurulokki. – Kirjassa Suomenselän Linnusto, s. 88–90. Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry, Ykkös-Offset Oy, Vaasa.
- Kaisanlahti, M.-L. & Jokimäki, J. 2008: Rovaniemen Harjulammen linnustoselvitys vuonna 2008. – Arktinen keskus ja Rovaniemen kaupunki, tutkimusraportti. 10 s.
- Kontkanen, H. 2009: Pohjois-Karjalan lintuvedet – linnuston tila ja kunnostustarve lintuvesien suojeleluohjelman kohteilla. – Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja 4/2009. 356 s.
- Lammi, E. 1977: Päijät-Hämeen naurulokit. – Päijät-Hämeen linnut 8: 109–117.
- Leivo, M. 2007: Porvoon seudun lintuatlas 2003–2005. Porvoon seudun lintuyhdistys ry, Porvoo.

Ottvall, R., Edenius, L., Elmberg, J., Engström, H., Green, M., Holmqvist, N., Lindström, Å., Pärt, T. & Tjernberg, M. 2009: Population trends for Swedish breeding birds. – *Ornis Svecica* 19: 117–192.

Virtanen, J., Högmänder, H. & Tuikka, K. (toim.) 1992: Keski-Suomen linnusto. – Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry, Kirjapaino Kari Ky, Jyväskylä.

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Helsinki.

Ylkänen, S. 1985: Naurulokin, *Larus ridibundus*, nykylevinneisyys ja levinneisyshistoria Suomessa. – Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, Viikin kampuskirjasto. 62 s.

Kirjoittajan osoite / Author's address:

Leilitie 1 B 12
02230 Espoo

Summary: The occurrence of the Black-headed Gull and the Little Gull in Finland in 2008

BirdLife Finland organized an inventory of Black-headed Gull (*Larus ridibundus*) and Little Gull (*Larus minutus*) in Finland in 2008. The aims of the project was mapping of the breeding colonies and estimating the total population of these larids in Finland. Both species are newcomers to Finland. Black-headed Gull has been one of the most successful colonizers in the 20th century. At present the species is distributed in the whole of Finland. In the late 20th century Black-headed Gull decreased rapidly in numbers in Southern Finland, and it has been classified as a vulnerable species in Finland.

A total of 606 breeding colonies with 73,000 breeding pairs of Black-headed Gull were observed in Finland in 2008 (Tab. 1). The total breeding population is estimated at 95,000–110,000 pairs. The breeding population seems not to have decreased any more during the last decade. The population density is highest in Bothnia, Western Central Finland (Fig. 2).

In Finland Little Gull has spread from the south-east during the 20th century. At present it breeds in the whole country. The population density is lowest in Southern Finland with large distributional gaps. In 2008 the largest colonies (up to 150–500 pairs) bred in eastern Finland, near the northern end of the Bothnian Gulf and in SW Lapland (Fig. 3). A total of 172 breeding colonies with about 4900 breeding pairs were observed (Tab. 2). Being an erratic breeder the species is difficult to inventory especially in rich lake areas. The total breeding population can be estimated at 10,000–13,000 pairs.